

Марія Кучко: “Дякую долі, що відірвала мене від тяжкої хутірської праці і обдарувала професією вчителя”

Марія Юхимівна Кучко, жителька міста Костопіль, пропрацювала вчителькою початкових класів 41 рік і засіяла зернами знань і доброти не одну сотню дитячих душ. Сьогодні цю людину знає і шанує багато жителів Костопільського району. Пропонуємо читачам її спогади про своє життя

«Діди Федір і Сергій жили заможні і мали багато землі»

- Я народилася на хуторі Хотинка, - починає свою розповідь Марія Юхимівна. - Мої діди Федір Супрунець (по батьку) та Сергій Малиш (по мамі) проживали в Костополі і, як на той час,

Однією з найпочесніших є професія вчителя, адже саме педагог відкриває дитині шлях у світ пізнання, веде її новими стежинами у цікаву і таємничу країну Знань, передаючи свій життєвий досвід та набуті знання. Мабуть, кожен із нас пам'ятає свою першу вчительку. Неспроста її називають ще другою мамою, адже вона, як і рідна матуся, піклується про кожного школярика, виховує в ньому найкращі людські якості та закладає оті перші паростки, які проростатимуть зернами мудрості у дорослому житті

клас польської школи в Костопіль, сьогодні це загальноосвіт-

синія Павлівна і почала просити батька, щоб записав мене у першу школу, що він і зробив.

До міської школи №1 дорога від хутора Хотинка була не близькою. Спочатку я йшла стежкою, що простягалася понад річкою, далі - полем навпрошки до костопільського села. Там мене зустрічали мої подруги, і ми вже гуртом йшли по вулиці, яка носила назву вождя світового пролетаріату, а нині - Грушевського. На розі сучасних вулиць Грушевського і Руданського, там, де сьогодні знаходиться центральна районна бібліотека, стояв стовп, на якому висів репродуктор. Щоранку з репродуктора лунала музика і вправи ранкової гімнастики. Слухаючи слова диктора, який вів гімнастику, дівчата завжди голосно сміялися.

У школі навчали українською мовою, також були уроки російської мови. Директором школи був Олексій Бублик, українську мову викладала Олександра Гаврилівна Проценко, а російську - Людмила Миколаївна Новоселецька.

На хуторі також відбулися

До нашої хати Олексій Кучко зайшов з листом від Федора Антосюка у березні 1949-го. Я подякувала і думала, що він одразу піде. Проте він не поспішав цього робити. Федір Антосюк у листі просив, щоб я показала

1950 р. - з чоловіком Олексієм

Олексію Костопіль. Батько, який був вдома, цікавився як політикою, так і всіма новинами в

майно забрали в колгосп. Батько хотів господарювати одноосібно і не писав заяви на вступ до колгоспу. Та одного дня до хати зайшов уповноважений по Хотинці Кулак і сказав: «Якщо не вступиш до колгоспу і не здаши своє майно, тебе вивезуть у Сибір, бо твоє прізвище є у списках». На другий день у нас забрали всю худобу та майно, а колгоспний трактор оборав батьківську землю по самісіньку хату. Батько так і не вступив до колгоспу, а пішов працювати на фанерний завод. У 1951 році мене перевели з Мащі в міську школу №2. Там директором був Арсен Андрійович Лаба, завучем - Людмила Миколаївна Бокій. Учительський колектив був дуже дружним.

«Ми сім'ями дружили з Козаками, Лабами, Кошаками»

Хочу сказати, що мені пощастило на хороших людей. Працюючи у школі №2, у нас зав'язалася дружба з сім'єю Козаків. Борис Дмитрович і Таїсія Олександрівна були дуже справедливими і хорошими людьми. Пізніше, коли відкрилася школа №5 і її директором призначили Арсена Андрійовича Лабу, він і мені запропонував там працювати. Ми також дружили сім'ями. Ходили одні до одних в гості, на дні на-

оуди доволі заможними людьми, бо мали чимало землі. З часом прикупили земельні наділи ще й на хуторі Хотинка. Дід Федір одразу ж тут і побудувався. Звів поблизу річки Замчисько добротну хату, хлів для худоби, клуню. Коло хати був великий садок і пасіка.

У діда Федора і баби Василини було п'ятеро дітей: сини Михайло, Юхим - мій батько, Семен та дочки Параска і Марія. Дід був гарним господарем та завзятим рибалкою. Дуже часто приносив до хати по відру риби, яку ловив у річці.

Дід Сергій жив у Костополі, а його земля, яку купив на Хотинці, розташовувалася ближче до дороги з Костополя на Рівне. У нього також була велика сім'я: три сини і три дочки. Дочка Меланія була моєю мамою.

Діди товаришували між собою і так сталося, що син діда Федора Юхим і дочка діда Сергія Меланія одружилися і стали моїми батьками. Коли вони створили власну сім'ю, їхні батьки звели їм хату. Купили стару дерев'яну і склали її заново неподалік того місця, де сьогодні розташовується водопровід, який подає воду в місто Костопіль. Хата була невелика, зате хлів - просторий, у ньому стояли воли, коні, четверо корів, малі телята. Згодом на даху тієї хати лелеки звели гніздо. Ті лелеки дуже нас тішили.

Мої діди Федір і Сергій наділили тата з мамою гарним земельним спадком, кожен дав по два гектари приданого, тому вже з ранніх літ і я змушена була працювати на землі: полола і сапала, крім того, пасла корів і телят.

- Коли мені було п'ять років, мама захворіла і померла. Невдовзі батько одружився вдруге. Згодом народився мій брат Василь.

На той час у батька вже було вісім гектарів землі, крім того, він орендував чотири гектари у хотинського пана. Праця на землі була дуже важкою.

У 1935 році я пішла у перший

«вірую» та «Отче наш», дїставав з кишені цукерки і пригощав мене.

Дід Малиш був дуже заможним чоловіком. Коли мама хворіла, він звертався до лікаря Новоселецького. Сам привозив його

1933 р. - Марія з мамою і татом

го додому на власній бричці. Пам'ятаю, лікар лікував маму лимонами та іншими ліками, а дід платив йому добрі гроші.

«Коли прийшли більшовики, батько зажурився і сказав, що вони усе заберуть»

Коли у вересні 1939 року прийшли більшовики і встановили радянську владу, батько зажурився і сказав: «Совети усе у нас заберуть...». Але невдовзі почалася війна, наш край захопили гітлерівці. Як німецькі солдати відступали, то спалювали будинки, що розташовувалися поблизу шляху на Рівне. У цей час всі жителі Хотинки повтікали до річки, де пересиділи ту страшну годину. І досі пам'ятаю спалені хати Сави та Григорія Малишів.

Після війни в Костополі відкрилася школа №1. Учні у ній було мало, тому вчителі ходили по хатах і вмовляли батьків, щоб навчали там своїх дітей. На наш хутір прийшла вчителька Єфро-

зміни. Замість виїхавших німецьких родин в їх будинки поселились переселенці з Хомищини - Терехи, Нитки і ще декілька сімей. З Гуцульщини приїхали Кльоппи, Тридцятники, Марканічи.

У 1948 році я закінчила Костопільську школу №1 і вступила на навчання в педучилище. Того ж року почала вчителювати в початковій школі села Мала Любаша. Дітей у школі було мало, тому мене перевели у Машанську початкову школу.

Згодом у 1949 році зустріла чужину і добру людину - Олексія Кучка, з яким пов'язала свою долю. Він народився в Польщі, у селі Новоберезово. Під час війни був вивезений на примусові роботи до Німеччини. Після звільнення з німецької неволі Олексія забрали в Червону армію. При штурмі Кенігсберга він був тяжко поранений. Підлікувавшись у Литві, закінчував службу на Сахаліні.

Разом з Олексієм Кучком на Сахаліні служив Федір Антосюк із села Лісопіль. Олексія демобілізували раніше і він мав бажання повернутися додому в Польщу. Коли ж покидав військову частину, Федір Антосюк попросив, щоб заїхав у Лісопіль до його рідних. А ще сказав: «Я познайомлю тебе з хорошою дівчиною. Ти занесеш їй листа і скажеш, що від мене». Приїхавши на Західну Україну, Олексій дізнався, що кордон з Польщею закритий. Тому на деякий час зупинився в Лісополі. Спочатку проживав у сестер Федора Антосюка, затім переселився до Корнелюків, які раніше також проживали в Польщі. Мій батько, який ходив у Лісопіль в магазин, знав тамтешніх людей і розповідав, що Корнелюки - хороші люди і дбайливі господарі.

«Коли ми з Олексієм таємно повинчалися, завідуючий райвно довго повчав, як повинні поводити себе ті, хто навчає дітей будувати комунізм»

крані, тому почав розпитувати його про військову службу та про ситуацію на Далекому Сході. Так пробігав не одна година.

Олексій сподобався мені своєю поведінкою та вихованістю і після нашого знайомства почав приходити щосуботи. Так тривало з березня по вересень, аж одного дня він сказав батьку: «Хочу одружитися на вашій дочці». Однак батька ці слова насторожили, бо раніше Олексій розповідав, що збирається їхати назад у Польщу. Батько відповів йому: «Не закручуй моїй дочці голови, бо вона напівсирота. Ти її покинеш, що люди говоритимуть?» Проте Олексій заспокоїв батька: «Як буду їхати, то тільки

родження та інші свята.

Чоловіка, який заочно закінчив Московський деревообробний інститут і пройшов шлях від простого робітника до начальника цеху ДСП-30, дуже поважали директори комбінату Володимир Буров і Григорій Конаш. Ольга Степанівна Конаш вчителювала у школі №3 і у нас з нею завжди знаходилася спільна мова. У вихідні або ж святкові дні ми з сім'єю Конашів разом з дітьми дуже часто ходили на відпочинок до лісу.

На заслужений відпочинок я пішла зі школи №5, всього пропрацювавши вчителькою початкових класів сорок один рік.

Сьогодні часто переглядаю фотознімки своїх учнів. З тепло-

1969 р. - перший клас у ЗОШ №5

з Марією». І батько погодився.

Четвертого вересня ми розписалися. У ті часи вінчатися в церкві було суворо заборонено, тому ми робили це потайки у церкві села Олександрія. Та все одно хтось доповів про це в районний відділ освіти. Завідуючий райвно довго робив мені допит та повчав, як мають себе поводити ті, хто навчає дітей будувати комунізм...

У Польщу ми так і не виїхали. Чоловік працював на Костопільському домобудівному комбінаті робітником, а я вчителювала. У 1950 році все батькове

тою в серці згадую дітей, яких завжди навчала бути працьовитими, наполегливими і чесними.

Тішуся, що маю хорошого сина Бориса, який закінчив Івано-Франківський медичний інститут і працював лікарем у місті Рівне. Невістка Лариса - кандидат філософських наук. Мої внуки Наталія та Олексій, справжня моя гордість і моє найбільше щастя.

Я дякую долі, що відірвала мене від тяжкої хутирської праці і обдарувала професією вчителя.

Олександр НИКОНЧУК